

כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מויטו הי"ד

פרשת האזינו / אבי פוקס, ראש המועצה

פרשת האזינו הינה פרשת השירה הגדולה שבה חותם משה את התורה. בסוף הפרשה הקודמת ציווה משה על ישראל: "ועתה כתבו את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל" (דברים ל"א). לפי הפשט, הציווי לכתיבת השירה מכוון לפרשת האזינו. הרמב"ן מסביר את מהות הציווי באופן הבא: "כי ישראל יאמרוה תמיד בשיר ובזמרה וכן נכתבה כשירה, כי השירים יכתבו בהם הפסק במקומות הנעימה". כלומר אופן קריאת התורה מתבצע באמצעות סוג של נגינה ושירה.

התלמוד מאידך גיסא לומד מהפסוק הזה את הציווי שלפיו על כל אדם לכתוב ספר תורה לעצמו (סנהדרין כ"א ע"ב): "אף על פי שהניחו לו אבותיו ספר תורה – מצווה לכתוב משלו, שנאמר ועתה כיתבו לכם את השירה" – כלומר, כל התורה כולה נקראת "שירה"! אין מדובר כאן רק בנעימת הקריאה הדומה לשירה אלא התורה היא היא עצמה שירה. הנצי"ב מוולוז'ין מסביר את כינויה של התורה שירה: "כי כך הוא טבע התורה, שאין הסיפור שבה מבואר יפה אלא יש לעשות הערות ופירושים לדקדוקי הלשון ולא נקרא דרוש אלא כך הוא פשט המקרא".

הרב קוק מדייק אף יותר את אופן פעולתה של השירה על נפשו של האדם – "והשירה תכה גלים בלבבם ותרומם את נפשם". רעיון עמוק זה של זהות השירה והתורה מאפשר באמצעות לימוד השפה, הזרימה הפנימית, הרמיזות והמקצבים, גילוי פנים חדשות בתורה ממש. לאחרונה סיימנו את ימי הסליחות ששיאם ביום הכיפורים ששם באים לידי ביטוי המעמדים הבולטים ביותר של חיבור נפש האדם לשירה, כאשר כל המתפללים שרים יחד בלב אחד את פיוטי ותפילות ימי הדין והסליחה.

רעיון נפלא זה של גילוי רבדים על דרך השירה בא לידי ביטוי בשירת האזינו באמצעות המילה המנחה השזורה לכל אורך השיר, והיא המילה – "צור", אשר מוזכרת חמש פעמים כלפי הקב"ה. כינוי זה הינו יחידני בתורה (מוזכר רק בנביא) והחזרה עליו באה להפנות את תשומת לבנו לנושא ולרעיון המרכזי שבו והוא היחס בינו לבין הקב"ה. לכאורה שם העצם "צור" מצביע על קשיחות וקושי כסלע. ר' אברהם אבן עזרא מסביר זאת: "צור – שהוא עומד תמיד כצור, וכן צור לבבי (תהילים ע"ג) כמו משען ותוקף ועמידה. ויש אומרים מלשון צורה". הפירוש הראשון מסב את הביטוי הקשה לזווית חיובית והיא המשענת שהקב"ה מהווה עבורנו. לפירוש השני של האבן עזרא לפיו צור בא מלשון ציור/ צורה ישנם שורשים מוקדמים בתלמוד (ברכות י ע"א) המספר על חכמים היושבים ועוסקים בחידושי אגדה סביב הפסוק "ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו" וכך הם מסכמים: "והקדוש ברוך, צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה, קרביים ובני מעיים וזהו שאמרה חנה – אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלוקינו – אין צייר כאלוקינו".

אך על פניו פירושים אלה אינם עולים בקנה אחד עם תוכן שירת האזינו אשר עוסקת בקלקוליו של עם ישראל במעלה הדורות – "צור ילדך תשי" ועוד. לצד חידושים נפלאים אלו מימרא נוספת מדייקת את מושג הצור קרוב יותר למשמעות הסלע הפשוטה: "אמר רבי חנינא, כל האומר הקב"ה ותרן הוא יוותרו חייו, שנאמר (דברים

כאייל תערוג

פרשת שבוע לעילוי נשמת אייל מבורך מויטו הי"ד

ל"ב) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט". על פי פירוש זה אין מדובר במשענת או בטחון בה' אלא ביטוי שמטרתו לעורר את העם לקראת הכניסה לארץ ישראל. זוהי שירה שכל כולה תיאום ציפיות ואזהרה מפני שאננות בכניסה לארץ ותחושת חסינות.

גלגול מעניין של מושג הצור על אופניו השונים אנו מוצאים גם במקום קרוב אלינו על ציר הזמן – מגילת העצמאות – "מתוך בטחון בצור ישראל", ציטוט מספר ישעיה לציבור המאמין ולאלה שפחות – רמיזה לכוחו של היישוב היהודי החזק כסלע.

נסיים במילות מזמור התהילים המלווה אותנו עד לחג הסוכות "כי יצפנני בסוכו יסתירני בסתר אהלו, בצור ירוממני", אופן חדש ושונה לגמרי של מושג הצור. על פי המפרשים, אופן ההגנה שאליו מתכוון משורר התהילים אינו מסתור, משענת או מחסה, אלא אופן התמודדות אחר לגמרי. על פי מזמור זה, הקב"ה כביכול נוטל את עם ישראל מתוך הצרות ומגביהם מעלה אל צור – סלע גבוה ששם יד אויביהם אינה משגת אותם.

עם סיום ימי הסליחה ולקראת הכניסה לחג הסוכות, אאחל לכל תושבי המועצה ולכל עם ישראל ישועות גדולות, גאולה שלימה, ותפילה לאחדות השורות ביננו, כי רק בדרך הזו עם ישראל חי.

שבת שלום,

אבי פוקס, ראש המועצה